

DE BLENHEIM VAN KATTEVENNEN

Een vraag in mijn mailbox

“Dag Dirk, weet jij hier toevallig iets meer over?” stond er in het mailtje dat ik een tijd geleden kreeg van mijn collega Jef Habex. Toen ik in het bericht naar onder scrolde zag ik dat er iemand een vraag gesteld had aan het kabinet van de burgemeester over het Britse toestel dat tijdens de oorlog in Kattevennen(Genk) gecrasht was. De vraag was meer bepaald waarom het kruisje dat er ooit gestaan had verdwenen was?

Jef weet natuurlijk dat ik al langer met de geschiedenis van de tweede wereldoorlog bezig ben en dat ik een boontje heb voor de luchtvaart uit die tijd.

“Jef, volgens mij staat er ergens iets in de oudere publicaties van de Heemkundige kring hierover, maar ik weet niet meer juist welke. Ik weet dat hij gecrasht is in de buurt van de Bienkeswijer en dat de bemanningsleden omgekomen zijn en nu begraven liggen in Leopoldsburg. Maar ik zal ook eens rondvragen bij een aantal mensen” was mijn reactie.

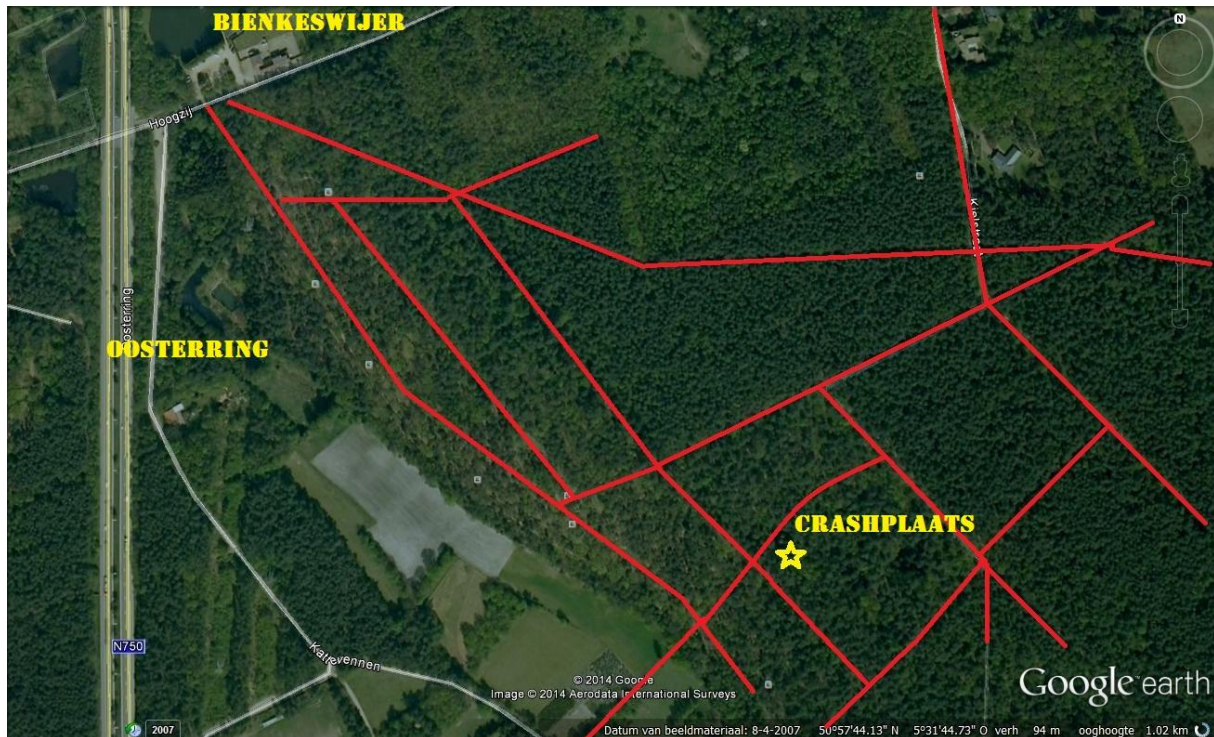
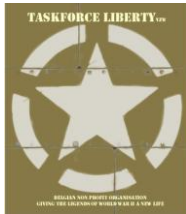
De Queeste

Zo gezegd zo gedaan en het duurde natuurlijk niet lang vooraleer ik bij Jan Lantmeeters terecht kwam. Uiteraard... . Jan heeft recent nog wee prachtige boeken gepubliceerd eentje over Leon de Brouckère en een tweede over Vliegveld Asch (As). Als hij er niets over weet zijn de opties klein.

Jan liet me meteen weten dat hij meer documentatie had over deze crash en stelde voor om me de exacte locatie te wijzen.

De plaats van de Crash

Dus op zaterdag 4 oktober 2016 trokken Jan Lantmeeters, Jef Habex, Peter Stams en ikzelf naar Kattevennen. Gewapend met een oude kaart van de crashplaats die in Heidebloemke jrg. 47 nr. 3 van juni 1988 stond vertrokken we van op de parking van de Bienkeswijer en wandelden we door de smalle vallei met het vlonderpad. Deze landkaart was niet zo heel accuraat wat ons geen 100% zekerheid gaf over de exacte locatie omdat er een aantal paden die nu in de bossen van Kattevennen liggen er niet op voorkomen. Als we echter de kaart op een modern google earth foto legden werd ons wel het een en 't ander duidelijk. Na ongeveer 10 minuutjes stappen bereikten we een kruising waar we naar links afdraaien een andere kleine vallei in. Na slechts 100 meter kwamen we aan de volgende kruising met een ruitpad. Het was op de heuvel rechts van ons dat op die noodlottige 12de mei 1940 de drie bemanningsleden omkwamen in hun Bristol Blenheim MkIV. Althans dat dachten wij op dat moment.

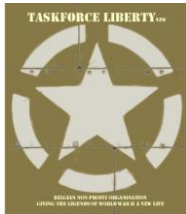
Foto: de vermoedelijke locatie van de crashplaats gebaseerd op de getuigenissen van tijdschrift Heidebloemke uit 1988.(Google Earth)

In het jaar 2023 echter zagen we op een luchtfoto uit 1944 een plek verbrand bos iets meer naar het noorden van de plek die we destijds bezocht hadden. Deze grote schroeiplek in het bos maakte ons nieuwsgierig. Wat had deze schroeiplek veroorzaakt? Door de luchtfoto op een moderne kaart te leggen konden we de plek exact bepalen. Het feit dat een aantal boswegen nog steeds op dezelfde plek leggen maakte het ons makkelijk.

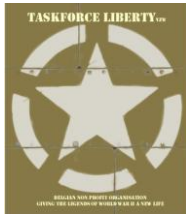
Daarom dat we in het najaar van 2023 naar de bewuste plek in het bos op zoek gingen. En wat bleek? De plek stemde exact overeen met één van de foto's die destijds van het wrak gemaakt waren. Duidelijk te herkennen was het pad naast de crashplaats en een kleine talud iets verderop.

De natuur doet haar werk

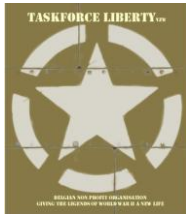
Op de plek zelf is niets meer te zien van de crash. De natuur heeft de sporen van de impact zorgvuldig en op een manier zoals alleen zij dat kan gewist. Op de plaats waar eens verwrongen aluminium lag en het vuur alles dat in haar greep kwam verteerde, groeien nu struikjes en is de aarde bedekt met een zacht bed van mos.

Op de plaats van de crash destijds. Brokstukken en de graven van de bemanningsleden gemarkeerd met een kruis. Foto: Monique Krivitzki

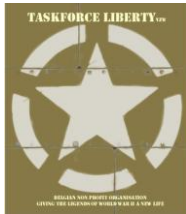
Op de plaats van de crash destijds. Enkele mensen uit de buurt bij de brokstukken. Foto: Monique Krivitzki

TASKFORCE LIBERTY MESSENGER WWW.TASKFORCELIBERTY.BE

Nog een foto van het gecrashte toestel. Hierop zijn de RAF cocarde, de code LS en het serial number P6912 duidelijk te zien. Foto: Michel Beckers

Er zijn wel een aantal feiten gekend over 12 mei 1940.

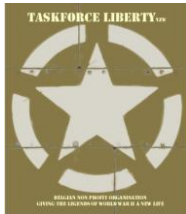
12 mei 1940, Doelwit de Maasbruggen in Maastricht en de bruggen over het Albertkanaal.

Twee dagen eerder op 10 mei 1940 waren de Duitsers ons land binnengevallen. Ze hadden die dag de bruggen over het Albertkanaal van Veldwezelt en Vroenhoven intact veroverd en via die weg konden ze versterkingen aanvoeren. In het naburige Maastricht hadden de Nederlanders de Maasbruggen opgeblazen zodat de Duitsers pontonbruggen moesten gebruiken. Hierdoor werd hun opmars 24 uur vertraagd. Als de geallieerden dus de opmars van de Duitsers wilden stoppen moesten ze de bruggen over het Albertkanaal en/of de zien te vernietigen.

Op 11 mei 1940 lanceerde de Belgische Luchtmacht met 9 Fairey Battles een aanval op de kanaalbruggen. Het bleek een ware zelfmoordaanval. Van de 9 toestellen werden er zes neergeschoten en wist er geen enkele de bruggen te vernietigen. De te trage en logge Fairey Battles bleken niet opgewassen tegen de Duitse jagers en de luchtafweer. Op 12 mei 1940 volgde dan een tweede poging. Deze keer door de Britse Royal Air Force. Daarvoor werden zes squadrons ingezet nl. het 1ste (Hawker Hurricane), het 12de (Fairey Battle) het 15de (Bristol Blenheim) het 87ste (Hawker Hurricane) ,het 107de (Bristol Blenheim) en het 139ste (Bristol Blenheim) squadron. De Bristol Blenheim en Fairey Battle bommenwerpers hadden als taak de bruggen ter vernietigen, de Hawker Hurricane jagers moesten de bommenwerpers beschermen tegen vijandelijke jagers. Toen ze hun missie moesten uitvoeren op 12 mei 1940 hadden de Duitsers al twee dagen tijd gehad om overal luchtafweergeschut te installeren. De vijand was dus klaar om de vliegtuigen van de RAF gepast te ontvangen.

Het doelwit van deze grote missie waren dus zowel de bruggen over het Albertkanaal in de grensstreek als de Maasbruggen in Maastricht. Het is niet met 100% zekerheid vast te stellen welke eenheid juist welke brug moest aanvallen maar we de opdracht was waarschijnlijk als volgt verdeeld onder de Blenheim squadrons:

Uur	Aantal	Eenheid	Vertrekpunt	Doelwit	Aantal neergeschoten
05:00	1	57 squadron	Rosières (F)	Verkenning Maas + kanaal	1
05:00	8	139 squadron	Pivot (F)	Bruggen Maastricht	7
07:50	12	15 squadron	Alconbury (UK)	Bruggen Albertkanaal	6
08:00	12	107 squadron	Ipswich (UK)	Bruggen Albertkanaal	5
19:00	9	21 Squadron	Watton (UK)	Toegangswegen kanaal	1
19:00	9	82 Squadron	Watton (UK)	Toegangswegen kanaal	0
Totaal	51				20

TASKFORCE LIBERTY MESSENGER WWW.TASKFORCELIBERTY.BE

Die pinksterzondag 12 mei 1940 startten de bemanningen van de Bristol Blenheims van het 15de squadron hun motoren op RAF Alconbury (UK), een 30-tal kilometer ten noordwesten van Cambridge(UK).

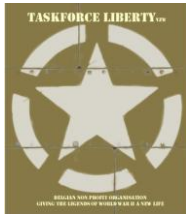

Een luchtfoto van RAF Alconbury uit 1942.

Onder hen ook Bristol Blenheim MkIV P6912. De piloot was Claude Frankish, 25 jaar en afkomstig van Wanganui, Wellington, Nieuw-Zeeland. Zijn echtgenote Marjorie had hij thuis achtergelaten.

Hij was vergezeld van Sergeant Edwin Roberts, 26 jaar, gehuwd met Eva en afkomstig van Christchurch, Hampshire (UK).

Het derde bemanningslid was Leading Aircraftsman Ernest Cooper, 20 jaar en afkomstig van Bedminster Down, Bristol (UK)

De crest/wapenschild van RAF Alconbury

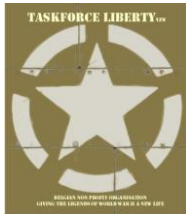
De Bristol Blenheim Mk.IV

De Bristol Blenheim was een tweemotorige bommenwerper die oorspronkelijk ontwikkeld was als snel zakenvliegtuig. Maar door zijn uitstekende snelheid was er al snel militaire interesse. Toen het toestel in 1936 uit kwam, was het namelijk sneller dan de tweedekker jagers uit die tijd. Er werd dan ook snel een bommenwerpersversie van gemaakt. Toen in 1939 de Tweede Wereldoorlog uitbrak werd het toestel echter overklast door de nieuwe moderne eendekker jagers zoals de Messerschmitt Bf 109.

Afmetingen

- Bemanning : drie
- Lengte: 12,98 m
- Spanwijdte: 17,17 m
- Hoogte: 3,0 m
- Vleugeloppervlak: 43,6 m²
- Leeggewicht: 4.450 kg
- Geladen gewicht: 6.545 kg
- Motoren: 2 × Bristol Mercury XV radial motor, 920 pk (690 kW) ieder
- Propellers: driebladige Hamilton Standard propeller

TASKFORCE LIBERTY MESSENGER WWW.TASKFORCELIBERTY.BE

Prestaties

- Maximum snelheid: 428 km/h op 3.597 m
- Kruissnelheid: 319 km/h
- Bereik: 2.351 km
- Dienst Plafond: 8.310 m
- Vleuggellast: 150 kg/m²
- Kracht/massa: 0,21 kW/kg
- Klimentijd tot 2.000 m: 4 min 10 sec

Bewapening

Mitrailleurs:

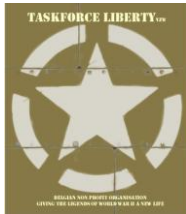
- 1 × .303 in (7.7 mm) Browning machinegeweer in linker vleugel
- 1 of 2 × .303 in (7.7 mm) Browning machinegeweren in achteruit positieve onder de neus of Nash & Thomson FN.54 koepel
- 2 × .303 in (7.7 mm) Browning machinegeweren in rug koepel.

Bommen:

- 540 kg
  - 4 × 250 lb (113 kg) bommen of
  - 2 × 500 lb (227 kg) bommen intern en 8 × 40 lb (18 kg) bommen extern.

Een fotografische reconstructie van Blenheim P6912 die in Kattevennen crashte.

TASKFORCE LIBERTY MESSENGER WWW.TASKFORCELIBERTY.BE

Het bombardement was geen succes, sterker nog, het was een drama.. De meeste bommen mistten hun doel en brachten weinig of geen schade teweeg. Van de 51 Blenheims die aan de operatie deelnamen werden er 20 neergeschoten. Heel de missie was eigenlijk tevergeefs want de Duitse opmars werd er op geen enkele wijze door gestopt of zelfs maar vertraagd. Maar dit zou de Duitsers natuurlijk niet stoppen. Wat er juist gebeurde tijdens de terugkeer is nooit duidelijk vastgesteld. Vast staat dat getuigen het toestel rond 11:00 h boven Genk zagen cirkelen en dat het crashte in de bossen ten zuiden van de Hoogzij. Op de plek van de crash lagen diverse verwrongen en smeulende brokstukken verspreid. Ook de lichamen van de drie verongelukte bemanningsleden lagen er tussen.

Werd het vliegtuig neergeschoten door een Duitse jager? Door Duits luchtafweer geschut? Sommigen beweerden zelfs dat een Belgische luchtdoelbatterij, die opgesteld stond op het toenmalige terrein van Genk VV, de daders, waren. Dit laatste scenario lijkt me eerder onwaarschijnlijk omdat reeds op 11 mei 1940 Duitsers door Genk-centrum gemarcheerd waren. Het lijkt me sterk dat die een Belgische luchtafweer stelling ongemoeid zouden laten. Bovendien ligt de plaats van de crash meer naar het oosten dan deze luchtafweer positie. Dat zou betekenen dat de Blenheim rechtsomkeer zou hebben gemaakt nadat hij werd getroffen. In het velddagboek van de 7de Infanteriedivision, de Duitse Wehrmachtseenheid die op 12 mei 1940 hier in Genk actief was, was er wel sprake van een tweemotorig Brits vliegtuig dat ze vanuit Langerlo (Genk) onder vuur namen met hun luchtafweer en dat oostelijk van Genk in de bossen neerstortte. Dit was hoogstwaarschijnlijk de Blenheim van Kattevennen die terugkwam van zijn missie en die de Duitse troepen aan het Albertkanaal onder vuur nam.

Aangezien de Duitsers nog niet echt geïnstalleerd waren en Genk dus op dat moment in de praktijk zonder officieel bestuur zat werden de drie bemanningsleden door de bevolking ter plaatse in één graf begraven. Er werd ook een houten kruis geplaatst. Schijnwerker Ramaekers die op de Hoogzij woonde verzorgde jarenlang de graven. In het jaar 1946 werden de lichamen van de drie bemanningsleden overgebracht naar het Commonwealth War Cemetery in Leopoldsburg. Volgens getuigen zou het kruis er nog een tijd zijn blijven staan.

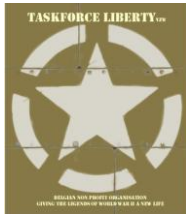
TASKFORCE LIBERTY MESSENGER WWW.TASKFORCELIBERTY.BE

Het graf van Ernest Cooper

Het graf van Claude Frankish

Het graf van Edwin Roberts

Een zware tol voor het 15th Squadron

De operatie richting Maastricht had trouwens een zware tol voor het 15th Squadron. Zij verloren in totaal 6 toestellen, 14 bemanningsleden kwamen om en 4 werden er krijgsgevangen genomen. Van de zes teruggekeerde toestellen was er achteraf nog slechts één vliegwaardig.

Hieronder vinden jullie een lijst met hun verliezen.

Bron: http://www.epibreren.com/ww2/raf/15_squadron.html

Type: Bristol Type 142M/L, Blenheim Mk.1/1V

serial number: L8847, LS-?

operation: Bruggen Albertkanaal

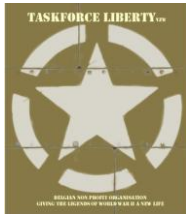
lost: 12/05/1940 (3 KIA)

Flying Officer (Pilot) Thomas G. Bassett, RAF 40781 (NZ), 15 Sqdn., leeftijd 22, 12/05/1940, Algemeen kerkhof, NL

Leading Aircraftman (W.Op Air) William T. Cavanagh, RAF 542287, 15 Sqdn., leeftijd 22, 12/05/1940, 'Maastricht Algemeen kerkhof

Sergeant (Obs.) Neville C. Middlemass, RAF 580461, 15 Sqdn., leeftijd 26, 12/05/1940, Maastricht Algemeen kerkhof.

Gecrasht te Borgharen tussen de Maas en het Julianakanaal 3 kilometer ten noorden van Maastricht..

TASKFORCE LIBERTY MESSENGER WWW.TASKFORCELIBERTY.BE

Type: Bristol Type 142M/L, Blenheim 1/1V

serial number: L8849, LS-?

operation: Bruggen Albertkanaal

lost: 12/05/1940 (2 KIA, 1 POW)

Flying Officer (Pilot) Peter N. Douglass, RAF 39933, 15 Sqdn., leeftijd onbekend, 12/05/1940, Heverlee War Cemetery, B

Sergeant (Obs.) Wilfred O. Shortland, RAF 562875, 15 Sqdn., leeftijd 28, 12/05/1940, Heverlee War Cemetery, B

Sergeant W.E.M. Davies werd krijgsgevangen genomen. Hij werd geïnterneerd in de kampen L1/L3 en deed dienst als tolk.

Type: Bristol Type 142L, Blenheim Mk.1V

serial number: P6911, LS-?

operation: Bruggen Albertkanaal

lost: 12/05/1940 (3 KIA)

Sergeant (Obs.) Douglas J. Avent, RAF 566960, 15 Sqdn., leeftijd onbekend, 12/05/1940, Munsterbilzen Gemeentelijk kerkhof, B

Flying Officer (Pilot) Albert E. Oakley, RAF 36132, 15 Sqdn., leeftijd 25, 12/05/1940, Munsterbilzen Gemeentelijk kerkhof, B

Leading Aircraftman (Obs.) Denis V. Woods, RAF 551566, 15 Sqdn., leeftijd 19, 12/05/1940, Munsterbilzen Gemeentelijk kerkhof, B

Gecrasht in de buurt van Munsterbilzen. Oorzaak niet vastgesteld.

Type: Bristol Type 142/L, Blenheim Mk.1V

serial number: P6912, LS-O

operation: Bruggen Albertkanaal

lost: 12/05/1940 (3 KIA)

Pilot Officer (Pilot) Claude R. Frankish, RAFVR 40616, 15 Sqdn., leeftijd 25, 12/05/1940, Leopoldsburg War Cemetery (B).

Sergeant Edwin G. Roberts, RAF 563483, 15 Sqdn., leeftijd 26, 12/05/1940, Leopoldsburg War Cemetery (B).

Leading Aircraftman Ernest W.L. Cooper, RAF 539921, 15 Sqdn., leeftijd 20, 12/05/1940, Leopoldsburg War Cemetery (B).

De Blenheim van Kattevennen.

Type: Bristol Type 142/L Blenheim Mk.1V

serial number: P6914, LS-?

operation: Bruggen Albertkanaal

lost: 12/05/1940 (3 KIA)

Sergeant Hubert R. Hall, RAF 564340, 15 Sqdn., leeftijd 27, 12/05/1940, Hotton War Cemetery (B)

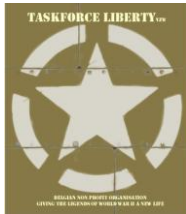
Sergeant (Obs) Edward R. Perrin, RAF 581058, 15 Sqdn., leeftijd 23, 12/05/1940, Hotton War Cemetery (B)

Leading Aircraftman (W. Op./Air Gnr.) Patrick J. McDonnell, RAF 538044, 15 Sqdn., leeftijd 23, 12/05/1940, Hotton War Cemetery (B)

Gecrasht te Gellik. Oorzaak niet vastgesteld. Allen begraven op het Hotton War Cemetery.

Type: Bristol Blenheim Mk.1V

serial number: N6151, LS-?

TASKFORCE LIBERTY MESSENGER WWW.TASKFORCELIBERTY.BE

operation: Bruggen Albertkanaal

Lost: 12/05/1940 (3 POW)

Neergeschoten boven het doelgebied (Maastricht)

Sergeant F.R. Pepper PoW

Sgt R.Booth PoW

LAC J.Scott PoW

Sgt R.Booth werd geïnterneerd in kampen 8B/L6/357 PoW No.13061 met Sgt F.R.Pepper, PoW

No.13039 en LAC J.Scott, PoW No.13076.

De crest/wapenschild van het 15th Squadron RAF

Het 15 squadron is op 31 maart 2017 ontbonden. De originele standaard van het 15 Squadron bevindt zich in de Sint Laurentius kerk van Gellik (Lanaken) als blijvende herinnering aan die fatale dag op 12 mei 1940.

Wil je meer lezen over gecrashte vliegtuigen op het grondgebied van Genk? Lees dan zeker eens Pilotenhulp te Genk van Alex Marut, uitgebracht door de Heemkundige kring van Genk

<http://www.heidebloemke.be/>

Dirk Thielens